ODAP

Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 226

Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'nın Karadeniz Güvenliğine Yönelik Ortak Tutumu

G20 Atlanta Toplantısı: Değişen Küresel Dengelerde Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeoekonomik Konumu

Mısır'dan Suudi Arabistan'a Askeri Destek Yetkisi ve Bölgesel Yansımaları

İran Cumhurbaşkanı ile Mekke Anlaşması Tarafları Arasında Kritik Temas

Pakistan'ın ABD-İran Arasındaki Arabuluculuk Rolü

İsrail Seçimleri: Netanyahu'nun Siyasi Hayatta Kalışı ve Koalisyon Çıkmazı

Cezayir 53 Yıl Sonra Neden Yurt Dışına Asker Gönderiyor?

Kanada–Avrupa Birliği Yakınlaşması: Stratejik Özerklik ve Transatlantik İlişkilerin Dönüşümü

Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'nın Karadeniz Güvenliğine Yönelik Ortak Tutumu

28 Ekim 2026 tarihinde Türkiye Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler, Karadeniz'deki ticari gemilere yönelik saldırılara karşı bir uyarıda bulundu. Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'nın savunma bakanları ile genelkurmay başkanlarının katıldığı toplantının ardından açıklama yapan Güler, Rusya ve Ukrayna'ya ticari gemilere yönelik saldırıları durdurma çağrısında bulundu. Ayrıca, Türk bayraklı ve Türk işletmeli gemilere yönelik saldırılar karşısında Türkiye'nin hukuki haklarını saklı tuttuğunu belirtti. Uzun süredir devam eden savaşta ticari gemilere yönelik saldırılar, bölge ülkelerinde güvenlik endişelerine neden oluyordu. Bu nedenle söz konusu saldırılar, toplantının ana gündem maddelerinden birini oluşturdu. Özellikle toplantının gerçekleştiği gün, Bulgaristan'ın deniz yetki alanında bir ticari geminin üç deniz dronuyla vurulması, Karadeniz'deki ticari gemilerin güvenliğine ilişkin endişelerin yeniden gündeme gelmesine neden oldu. Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'nın ortak açıklamasında Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin önemine ve bu sözleşmeye uyulması gerektiğine dikkat çekildi. Aynı zamanda uluslararası insan haklarına uygun hareket edilmesi gerektiği vurgulandı. Ticari gemilere yönelik saldırılarda hayatını kaybeden denizciler ve diğer görevliler anılırken, bu saldırıların Karadeniz'deki ticari gemileri, denizcilik altyapısını ve seyrüsefer özgürlüğünü tehlikeye attığı belirtildi. Taraflar, bu tür tehlikeli davranışlardan uzak durulması gerektiğini ifade etti. Ayrıca saldırıların Avrupa, Asya ve Orta Doğu'nun gıda ve enerji güvenliğini tehdit edebileceği konusunda uyarıda bulunuldu. Karadeniz'in gıda ve enerji tedariki açısından taşıdığı önem göz önünde bulundurulduğunda, bölgedeki ticari gemilere yönelik saldırıların uluslararası tedarik süreçlerini de olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Uzun zamandır devam eden Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan etkilenen ülkelerden biri de Türkiye olmuştur. Savaşın Karadeniz'e olan etkilerine bakacak olursak bölgenin ekonomik, ticari ve güvenlik açısından olumsuz etkilendiği görülmektedir. Karadeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip ülke olan Türkiye, Karadeniz'e önem vermekte ve bölgedeki istikrarı sağlamak için çalışan devletlerden biri olmaktadır. Özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı'nda hem Kiev hem de Moskova ile ilişkilerini iyi sürdürmesi ve arabuluculuk rolü oynaması, Türkiye'nin dikkat çeken diplomatik adımlarından bazıları

olmuştur. Bu savaşın sona ermesi hem bölgenin istikrara kavuşması hem de Türkiye'nin güvenliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Aynı zamanda, uzun zamandır Karadeniz'deki ticari gemilere yönelik saldırılardan Türkiye'nin rahatsızlık duyduğu düşünülmektedir. Özellikle Türkiye'nin bu saldırılarda denizcilerinin ve vatandaşlarının zarar görmesi, toplantıda rahatsızlığını dile getirmesine ve tepkisini açık bir şekilde belirtmesine neden olmuştur. Türkiye'nin attığı bu adımın hem Karadeniz'deki istikrarın korunması hem de bölge ülkelerinin ticari faaliyetlerini sürdürebilmesi açısından önem taşıdığı söylenebilir. Toplantıda ele alınan konular, Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'nın güvenlik endişelerini ve Karadeniz'deki istikrarsızlığın bölge üzerindeki etkilerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Türkiye'nin yanı sıra Bulgaristan, Romanya ve diğer Karadeniz ülkeleri açısından da savaşın sona ermesi ve bölgesel istikrarın yeniden sağlanması önem taşımaktadır. Uzun süredir devam eden savaş, Karadeniz'deki dengeleri bozmakta ve bölgedeki ticari faaliyetleri ve ekonomik istikrarı tehdit etmektedir. Ayrıca, Karadeniz üzerinden Avrupa, Asya ve Orta Doğu gibi farklı bölgelere yönelik ticaretin sürdürülmesinde ticari gemiler önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, ticari gemilere yönelik saldırılar yalnızca Karadeniz'i etkilememekte, aynı zamanda küresel ticaret açısından da sonuçlar doğurmaktadır. Üç ülkenin ortak tutumunun Karadeniz'de güvenliğin korunmasına ve bölgesel iş birliğinin güçlendirilmesine katkı sağlaması beklenebilir.

G20 Atlanta Toplantısı: Değişen Küresel Dengelerde Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeoekonomik Konumu

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, ABD'nin G20 Dönem Başkanlığı bünyesinde 30-31 Ekim 2026 tarihlerinde Atlanta kentinde düzenlenen G20 Dışişleri Bakanları Toplantısı'na katılım sağlayacaktır. Zirvede gerçekleştirilecek olan "Jeopolitik Gerilimler", "Enerji" ve "Tedarik Zincirleri" başlıklı üç ana oturumda konuşma yapması öngörülen Bakan Fidan, Türkiye'nin küresel ve bölgesel krizlerin çözümünde izlediği çok taraflı ve yapıcı diplomasi ilkelerini aktarmayı hedeflemektedir. Atlanta'da düzenlenen G20 Dışişleri Bakanları toplantısına katılımı, küresel siyasette jeopolitik ve jeoekonomik dinamiklerin giderek iç içe geçtiği bir dönemde önem taşımaktadır. ABD-İran gerilimi, Gazze'deki gelişmeler, Karadeniz'in güvenliği ve enerji tedarik zincirleri toplantının öne çıkan gündem başlıklarını oluşturmaktadır. G20'yi diğer

uluslararası platformlardan ayıran temel özellik, gelişmiş ekonomiler ile yükselen ekonomileri aynı masa etrafında buluşturmasıyla önem taşımaktadır. Dolayısıyla Dünya ekonomisinin yaklaşık yüzde 85'ini temsil eden bu yapı, yalnızca ekonomik politikaların değil, aynı zamanda küresel krizlerin ekonomik sonuçlarının tartışıldığı önemli bir diplomatik zemin niteliği taşıdığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte G20'nin bağlayıcı karar alma yetkisinin bulunmaması, etkinliğini üyeler arasındaki uzlaşmaya ve siyasi iradeye bağlı ilerlemesini sağlamaktadır. Hürmüz Boğazı'nda yaşanabilecek bir güvenlik krizi, küresel petrol taşımacılığını ve enerji fiyatlarını doğrudan etkileyebilecek potansiyel taşıdığı değerlendirilmektedir. Benzer şekilde Karadeniz ve Babülmendep Boğazı'ndaki güvenlik sorunları, uluslararası ticaret rotalarını ve gıda tedarikini etkileyebilmektedir. Dolayısıyla bölgesel çatışmalar yalnızca siyasi ve askeri sonuçlar doğurmamakta, küresel ekonomik diplomasiyi etkileyebilmektedir. Türkiye'nin toplantı gündeminde diplomasi, enerji güvenliği ve tedarik zincirlerine vurgu yapacak olması, dış politika ile ekonomik güvenlik arasındaki ilişkinin önemini ortaya koymak istediğini göstermektedir. Avrupa, Asya ve Orta Doğu arasındaki stratejik konumu Türkiye'ye önemli fırsatlar sunarken bölgesel istikrarsızlıkların ekonomik kırılganlıkları attırabilmektedir. Atlanta toplantısı, küresel güç mücadelesinin yalnızca askeri ve siyasi güç üzerinden değil aynı zamanda enerji kaynakları, ticaret yolları ve lojistik ağlar üzerinden de şekillendiğini gösterdiği ifade edilmektedir. Türkiye açısından ise temel hedef, jeopolitik konumunu jeoekonomik kazanımlara dönüştürürken bölgesel istikrarın korunmasına katkı sağlama isteğinden olabileceği değerlendirilmektedir.

Mısır'dan Suudi Arabistan'a Askeri Destek Yetkisi ve Bölgesel Yansımaları

Mısır Meclisinden yapılan yazılı açıklamaya göre; Riyad'ın talebi hâlinde Cumhurbaşkanı'na, Suudi Arabistan'a savunma alanında destek sağlamak için gerekli adımları atma yetkisi verilmesine ilişkin öneriyi oylamak üzere Meclis üçüncü kez toplanmıştır. Gerçekleştirilen toplantıda, Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi'ye söz konusu yetkinin verilmesi kararı üçte iki çoğunlukla onaylanmıştır. Son aylarda aralıksız olarak Husi saldırılarına maruz kalan Suudi Arabistan, kendi bölgesinde askerî ve diplomatik destek arayışına girmiştir. Yemen'deki Husiler, Suudi Arabistan'daki

havalimanlarını, altyapı ve enerji tesislerini hedef alırken; aynı zamanda Babülmendep Boğazı'na doğru hareketliliklerini artırmaktadır. Bu durumdan Suudi Arabistan'dan sonra en büyük zararı gören ülke, Süveyş Kanalı ve Kızıldeniz'deki stratejik konumu dolayısıyla Mısır olmaktadır. Boğaz üzerinden elde edilen geçiş gelirleri, 2023'te Husi saldırılarının başlamasından bu yana toparlanamamıştır. Riyad yönetimi, Sisi hükûmetinin en güçlü müttefiklerinden ve en büyük mali destekçilerinden biri konumundadır. Nitekim 2015 yılında da Mısır, Husilere karşı kurulan Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyona katılım sağlamıştı. Ağustos ayında imzalanan Mekke Anlaşması'na başlarda dâhil olmayan Kahire yönetimi, bu mutabakata katılmayı değerlendirdiğini belirtmiştir. Mısır ayrıca Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan'dan oluşan R4 Grubuna katılım göstermiş; bu bağlamda Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve İtalya'nın dışişleri bakanları da 23 Ekim'de İstanbul'da bir araya gelmiştir. Yaklaşık 120 milyonluk nüfusuyla Arap dünyasının en kalabalık ülkesi ve en büyük ordusu olan Mısır; savaş uçakları ile ABD, Çin, Fransa ve Rusya gibi ülkelerden temin edilen gelişmiş hava savunma sistemleriyle ön plana çıkmaktadır. Mısır'ın nasıl ve hangi seviyede bir askerî destek sağlayacağı henüz netlik kazanmamış olsa da yakın müttefiki Suudi Arabistan ile en azından Babülmendep Boğazı'ndaki güvenliğin tesisi için ortak hareket edileceği öngörülmektedir. Son yıllarda askerî müdahale yerine diplomasiyi önceleyen Mısır, İsrail ve İran da dâhil olmak üzere kriz hatları boyunca açık iletişim kanalları kurarak kendini bölgesel bir arabulucu olarak konumlandırmıştır. Doğu Akdeniz'de ise enerji ve deniz yetki alanları konusunda Yunanistan ve Güney Kıbrıs ile diyalog kurularak çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır. Ancak güncel konjonktürde artan Husi tehdidi ve stratejik müttefiki Suudi Arabistan'ın zor durumda kalmasıyla birlikte, kendi ekonomik çıkarları da tehlikeye giren Mısır'ın, proaktif diplomasinin yanı sıra askerî gücünü de sahaya sürebileceği değerlendirilmektedir.

İran Cumhurbaşkanı ile Mekke Anlaşması Tarafları Arasında Kritik Temas

26 Ekim 2026 tarihinde Tahran'da, İranlı yetkililer ile Mekke Savunma İttifakı üyeleri olan Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'dan üst düzey temsilciler arasında bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmede, iş birliğini güçlendirmek adına temasların sürdürülmesi hususunda anlaşıldığı ifade edilmiştir. İran

devlet televizyonunun haberine göre, temaslarda özellikle ABD ile İsrail'in İran'a yönelik saldırganlığı ve bu saldırganlığın sonuçları ele alınmıştır. Bu görüşmenin, Körfez bölgesinde sekiz aydır süren savaşın gölgesinde ve ABD ile İsrail'in İran'ı yeni saldırılarla tehdit ettiği gergin bir atmosferde gerçekleşmesi önem taşımaktadır. ABD ile İran arasında nisan ayında ateşkes ilan edilmiş olsa da taraflar, dünya ticareti açısından kritik öneme sahip Hürmüz Boğazı'nın kontrolü konusunda ciddi anlaşmazlıklar yaşamaktadır. Öte yandan savaş Yemen'e de sıçramış olup İran destekli Husiler ile Suudi Arabistan arasındaki çatışmaların son haftalarda şiddetlendiği gözlemlenmektedir. İran açısından konunun boyutuna bakıldığında, Tahran yönetiminin Washington'a yönelik belirgin bir güvensizlik taşımasına rağmen diplomatik kanalları tamamen kapatmama yaklaşımını benimsediği değerlendirilmektedir. Nitekim İran Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan'ın açıklamalarında, Katar ve Pakistan gibi arabulucu ülkeler kanalıyla mesajların Washington'a iletildiği vurgulanmaktadır. Bu durum, İran'ın doğrudan müzakere yerine bölgesel aktörler kanalıyla dolaylı bir diplomasi yürüttüğünü göstermektedir. Aynı zamanda Tahran'ın, ABD ve İsrail tarafından gelebilecek askerî veya siyasi baskılar karşısında bölgesel bir destek kalkanı oluşturmayı hedeflediği ifade edilebilir. Mekke Savunma İttifakı üyeleri açısından bu görüşmeler, uzayan savaş ortamının bölgesel çıkarlara hizmet etmediği ve krizin yayılmasını önlemek adına doğrudan temas kanallarının açık tutulması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Türkiye ve Pakistan'ın, bölgesel güç sorumluluğuyla arabulucu ve dengeleyici bir rol üstlenerek krizin tırmanmasını engellemeyi amaçladığı değerlendirilmektedir. Suudi Arabistan tarafında ise temel önceliğin, Yemen'deki çatışma ortamını daha fazla tırmandırmadan kontrol altında tutmak ve İran destekli Husilerin sınır hattına yönelik saldırılarını kısıtlayarak güvenlik risklerini azaltmak olduğu değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda ittifak üyelerinin, Tahran ile doğrudan temas kurarak mevcut krizlerin diplomasi yoluyla çözüme kavuşturulmasını hedeflediği söylenebilir. Tahran'da gerçekleştirilen bu üst düzey temaslar, Orta Doğu'da tırmanan gerilimin bölgesel aktörler tarafından diyalog kanalları ve diplomasi yoluyla çözüme kavuşturulması arayışını yansıtmaktadır. İran ile Mekke İttifakı üyeleri arasında gerçekleşen bu görüşme, taraflar arasındaki görüş ayrılıklarına rağmen krizlerin kontrol edilebilir sınırlar içinde tutulması yönünde atılmış bir adım olarak değerlendirilebilir. Nitekim söz konusu temaslar, yeni bir ittifak arayışından ziyade bölgenin istikrarı ve güvenliği açısından ortak bir adım niteliğindedir. Bu doğrultuda, özellikle Yemen ve Hürmüz Boğazı gibi somut kriz alanlarında atılacak yapıcı adımların

mevcut güvenlik ortamının iyileştirilmesinde belirleyici olacağı ifade edilebilir.

Pakistan'ın ABD-İran Arasındaki Arabuluculuk Rolü

Pakistan ordusu, ABD ile İran arasında sekiz aydır süren çatışmaları ve ateşkes arayışlarını sonlandırmak amacıyla yürütülen diplomatik çabalara ilişkin "temkinli bir iyimserlik" içinde olduğunu açıklamıştır. Ordu Sözcüsü Korgeneral Ahmed Şerif Çaudri, Ordu Komutanı Mareşal Asim Munir öncülüğündeki üst düzey bir heyetin Tahran'a gerçekleştirdiği kritik ziyaretlerin ardından yaptığı değerlendirmede, gerilimi azaltma girişimlerinde olumlu sinyaller alındığını belirtmiştir. Suudi ve Türk yetkililerle koordineli şekilde yürütülen bu temaslar, İslamabad'ın Washington ve Tahran arasında güvenilir bir arabulucu olarak konumunu pekiştirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte Pakistan tarafı, bölgedeki çatışmaların devam etmesinden menfaati bulunan güçlü aktörlerin süreci sabote etme riskine karşı da dikkatli olunması gerektiği uyarısında bulunmaktadır. Öte yandan, Tahran temaslarında öne çıkan Mekke Ortak Savunma Anlaşması ve bölgesel güvenlik mimarisi, Ortadoğu'daki ittifak denklemlerini yeniden şekillendirmektedir. İran Yüksek Ulusal Güvenlik Konseyi Sekreteri Mohsen Rezaei'nin bölgesel güvenliğin dış müdahaleler olmaksızın tesis edilmesi gerektiğine dair vurgusu dikkat çekerken, Pakistan ordusu sözcüsü Tahran'ın bu ortaklığa katılmasına ya da yeni üyeliklere kapalı olmadıklarını ifade etmiştir. İslamabad yönetimi, Suudi Arabistan'ın güvenliğine ve kutsal mekanların savunulmasına bağlılığını yinelerken Yemen'deki çatışma dinamiklerinden ayrı durduklarını da kayda geçirmiştir. Bu durum, Pakistan'ın bölgesel barışı sağlarken kendi ulusal güvenlik çıkarlarını ve hassasiyetlerini dengeleme çabasının bir yansımasıdır. İç politikada ise Hayber Pahtunhva eyaletindeki gelişmeler ve terörle mücadele bağlamında istihbarata dayalı operasyonların (IBO) artarak süreceği vurgulanmıştır. Hükümetin eyalet yönetimini denetim altına alma hamleleri ve siyasi kutuplaşmalar, dış politikadaki bu aktif arabuluculuk rolünün iç dinamiklerle olan kırılgan bağını gözler önüne sermektedir. İslamabad'ın Washington ile Tahran arasında kurduğu köprünün kalıcı bir barışa evrilmesinin son derece engebeli ve karmaşık müzakerelere bağlı olabileceği düşünülmektedir. Son tahlilde, Pakistan'ın yürüttüğü bu çok boyutlu arabuluculuk diplomasisi her iki taraf için de önemli bir fırsat

penceresi sunarken, sahadaki çıkar çatışmaları ve derin yapısal sorunlar sürecin kırılgan yapısını korumasına yol açmaktadır.

İsrail Seçimleri: Netanyahu'nun Siyasi Hayatta Kalışı ve Koalisyon Çıkmazı

İsrail seçimleri, ülkedeki siyasi rekabetin yalnızca iktidarın değişip değişmemesi üzerinden değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. Seçim sürecinde güvenlik politikaları, toplumsal kutuplaşma ve farklı grupların siyasi temsili gibi birçok konu birbiriyle bağlantılı şekilde öne çıkmaktadır. Benjamin Netanyahu iktidarını sürdürme ihtimalini korusa da hiçbir siyasi bloğun tek başına çoğunluğu sağlayamaması, seçim sonrasında belirsizliğin devam etmesine neden olmaktadır. Bu durum, İsrail'in parlamenter sisteminde hükümet kurabilmek için yürütülen koalisyon görüşmelerinin ne kadar belirleyici olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Netanyahu'nun siyasi konumunu korumasında güvenlik meselesinin önemli bir rol oynadığı söylenebilir. 7 Ekim 2023 saldırılarının ardından hükümetin güvenlik konusundaki sorumluluğu ciddi biçimde tartışılmıştır. Buna rağmen güvenlik tehdidi, İsrail siyasetinin ve seçim tartışmalarının temel gündem maddelerinden biri olmayı sürdürmektedir. Bu nedenle seçmenlerin tercihlerini yalnızca ekonomik koşullar veya toplumsal politikalar üzerinden açıklamak yeterli değildir. Güvenlik söylemi Netanyahu'ya siyasi açıdan avantaj sağlayabilse de bu durum, hükümetin geçmişteki kararlarına yönelik eleştirilerin ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. Seçimlerin dikkat çeken bir diğer yönü, Arap partilerinin parlamentodaki temsilidir. Yaklaşık 19 sandalye elde etmesi beklenen Arap partilerinin, hükümetin kurulması sürecinde önemli bir konuma gelmesi söz konusu olabilir. Ancak bu partilerin desteğini almak, özellikle muhalefet açısından siyasi bir ikilem yaratmaktadır. Dolayısıyla mesele yalnızca Arap partilerinin kaç sandalye kazandığıyla sınırlı değildir. Bu partilerin ve temsil ettikleri kesimlerin siyasi karar alma süreçlerinde ne ölçüde etkili olabildiği de önem taşımaktadır. Bu açıdan İsrail'de demokratik temsilin niteliğini değerlendirirken seçimlere katılımın yanı sıra farklı toplumsal grupların siyasal sisteme ne ölçüde dâhil edildiğine de bakmak gerekmektedir. Mevcut siyasi tablonun ortaya çıkmasında seçim sisteminin yapısı da etkili olmaktadır. Shugart'ın (2018) İsrail'in seçim sistemi üzerine yaptığı çalışma, nispi temsil sisteminin çok partili ve parçalı bir parlamento yapısının oluşmasındaki rolüne dikkat çekmektedir. Rahat ve Hazan (2005) ise

bu sistemin küçük partilere koalisyon görüşmelerinde önemli bir pazarlık gücü kazandırabildiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle hükümet kurma sürecinde yaşanan sorunları yalnızca siyasi liderler arasındaki anlaşmazlıklarla açıklamak eksik kalır. Seçim sisteminin özellikleri de partilerin parlamentodaki konumunu ve hükümet kurma sürecinin nasıl ilerleyeceğini doğrudan etkilemektedir. İsrail seçimleri, Netanyahu'nun siyasi varlığını sürdürme ihtimalini koruduğunu, ancak ülkedeki siyasi kutuplaşmanın da devam ettiğini göstermektedir. Kurulacak hükümetin hangi partilerin desteğini alacağı, özellikle güvenlik politikaları, askerlik yükümlülüğü ve Filistin meselesi gibi konularda izlenecek politikalar açısından önemlidir. Bu nedenle seçim sonuçlarını yalnızca partilerin kazandığı sandalye sayıları üzerinden değerlendirmek yeterli olmayacaktır. Asıl belirleyici olan, kurulacak hükümetin hangi siyasi uzlaşmalar üzerine şekilleneceği, nasıl kararlar alacağı ve toplumun farklı kesimlerini ne ölçüde temsil edeceğidir.

Cezayir 53 Yıl Sonra Neden Yurt Dışına Asker Gönderiyor?

Cezayir Parlamentosunun her iki kanadı da üçte iki oy çoğunluğuna ulaşarak 25 Ekim 2026 tarihinde ulusal orduya bağlı birimlerin Nijer'e gönderilmesi kararını onayladı. Üst mecliste oylamaya katılan üyelerin tamamı kararı desteklerken alt meclis, tam oy dağılımını açıklamadan gerekli çoğunluğun sağlandığını bildirdi. Kararın ardından Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, konuşlandırma için gerekli talimatları verdiğini açıkladı. Ülke yönetimi, bu kararın bir savaş çıkarma amacı taşımadığını, aksine kararın Nijer makamlarının talebiyle alınmış olup iki ülkenin ortak enerji ve ekonomik çıkarlarını koruma amacı taşıdığını açıkladı. Bu durum, 2023 yılında iktidara geldiğinden beri yeni güvenlik ortakları arayan askeri hükümete sahip Nijer ile iş birliğini de ilerletebilir. Henüz konuşlandırma tarihi ve konuşlandırılacak birim sayısı belirlenmese de Nijer Genelkurmay Başkanı, 19 Ekim'den beri Agadez bölgesinin Bilma departmanındaki Kawar bölgesini ziyaret ediyor; diğer zamanlarda ise yerel askeri komutanlar ve yetkililerle görüşüyor. Karar uygulanırsa Cezayir ordusu, 1973 Arap – İsrail Savaşı'ndan bu yana ilk kez resmi bir görev kapsamında ülke dışında konuşlanacak. Cezayir, bağımsızlığını kazanmasının ardından bu yana devletlerin egemenliğine, iç işlerine karışmama ilkesine, yabancı askeri müdahaleye karşı çıkma gibi ilkeleri gözetmeye çalışıyor.

Sahel'deki askeri darbelerle karşı bir pozisyonda kendini konumlandırırken, askeri müdahaleden çok diplomasi ve arabuluculuk faaliyetleri tercih etti. Ancak, 2020 Anayasası'nın 91. maddesi, parlamentonun iki kanadında gerekli çoğunluğun sağlanması şartıyla ordunun ülke dışında görevlendirilmesine imkân tanıdı. Bu yeni yaklaşım, somut bir dış politika aracına dönüşmesi iş birliğinin boyutunun ileride alacağı şekle bağlıdır. İki ülke arasındaki yakınlaşma yalnızca askeri değil, aynı zamanda ekonomik bir boyut da taşıyor. Nijer Cumhurbaşkanı Abdourahamane Tchiani'nin şubat ayındaki Cezayir ziyareti ve Savunma Bakanı Salifou Mody'nin daha sonraki temasları sonrasında Cezayir'in Nijer'e dört Su-30 savaş uçağı ile nakliye ve yakıt ikmali göndermesi de ilişkinin askeri boyutunun birlik konuşlandırma kararından önce gelişmeye başladığını gösteriyor. Nitekim Sonatrach, Nijer'deki Kafra petrol sahasında sondaja başlarken, planlanan Trans-Sahra Doğal Gaz Boru Hattı ise bu yakınlaşmaya güçlü bir temel sağlıyor. Yatırımların Nijer'in içlerine yayılması, 960 kilometrelik geçirgen sınırda silahlı gruplar, kaçakçılık ve suç ağlarıyla karşılaşan Cezayir üzerinde sınır ötesi askeri kapasite kullanma baskısı oluşturabilir. Sahel'de Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri varlığını azaltması, buna karşılık Rusya bağlantılı unsurların Nijer, Mali ve Burkina Faso'daki etkisini artırması bölgenin güvenlik yapısını değiştirdi. Cezayir'in planlanan konuşlandırması, oluşan boşlukta komşu ülkeler üzerindeki etkisini koruma arayışı olarak da okunabilir. Tüm bunlar gerçekleşirse, bu adım Cezayir'in geleneksel politikası için bir dönüm noktası olabilir. Ancak, Cezayir etkisinin artması veya olası bir çatışma durumunda konuşlanan birliklerin karşılığı, bölgesel istikrarsızlığı derinleştirme potansiyeli taşıyabilir. İlişkinin ilerlemesi iki devletin de bu gücü nerede, nasıl ve ne süreyle kullanacağına bağlıdır.

Kanada–Avrupa Birliği Yakınlaşması: Stratejik Özerklik ve Transatlantik İlişkilerin Dönüşümü

Kanada ile Avrupa Birliği arasında 29–30 Ekim 2026 tarihlerinde Montreal'de gerçekleştirilen zirve, uluslararası sistemde değişen güç dengeleri ve transatlantik ilişkilerin geleceği açısından önemli bir gelişmedir. Kanada Başbakanı Mark Carney, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ve Avrupa Konseyi Başkanı António Costa'nın katıldığı görüşmelerde ticaret, savunma, enerji, kritik mineraller, teknoloji ve araştırma alanlarında iş birliğinin derinleştirilmesi ele alınmıştır. Zirve

öncesinde Avrupa Komisyonu Başkanı von der Leyen'in Kanada'ya AB içerisinde "ortak üye" benzeri bir statü verilmesini gündeme getirmesi tartışmalara neden olmuş, ancak Almanya ve Fransa gibi bazı ülkelerin itirazları üzerine bu ifade ortak deklarasyon taslağından çıkarılmıştır. Bunun yerine taraflar, ilişkileri daha ileri bir düzeye taşıyacak bir ortaklık üzerinde çalışmayı sürdürme konusunda uzlaşmıştır. Gelişme, Kanada'nın Avrupa ile ilişkilerini güçlendirme arayışını ve Avrupa'nın küresel ölçekte daha bağımsız hareket etme çabasını ortaya koymaktadır. Kanada'nın Avrupa'ya yönelmesinin arkasında yalnızca ekonomik fırsatlar değil, ABD ile ilişkilerde ortaya çıkan belirsizlikler de bulunmaktadır. ABD Başkanı Donald Trump yönetiminin gümrük tarifeleri ve ticaret politikaları, Kanada'nın dış ekonomik ilişkilerini çeşitlendirme arayışını hızlandırmıştır. Kanada'nın mal ihracatında ABD'nin payının yüksek olması, ülkeyi komşusuyla yaşanabilecek ekonomik gerilimlere karşı kırılgan hâle getirmektedir. Avrupa Birliği ise geniş iç pazarı, sanayi kapasitesi, teknolojik altyapısı ve savunma yatırımlarıyla Kanada için alternatif bir ortaklık alanı sunmaktadır. Kanada'nın enerji kaynakları ve kritik mineralleri, Avrupa'nın tedarik zincirlerini çeşitlendirme hedefleriyle örtüşmektedir. Bununla birlikte coğrafi uzaklık, mevcut ticaret ilişkilerinin büyüklüğü ve savunma sanayisindeki farklı düzenlemeler, iki tarafın ABD'ye olan ekonomik ve askerî bağımlılığını kısa sürede azaltmasını zorlaştırmaktadır. Bu gelişme, uluslararası ilişkilerde realizm ve liberal kurumsalcılık yaklaşımları üzerinden değerlendirilebilir. Realist açıdan Kanada ve Avrupa Birliği, değişen güç dengeleri karşısında stratejik seçeneklerini artırmak ve dış baskılara karşı daha dayanıklı hâle gelmek istemektedir. Devletlerin ekonomik ortaklıklarını çeşitlendirmesi, yalnızca refahı artırmaya değil, dış politika kararlarında hareket alanını korumaya da hizmet etmektedir. Liberal kurumsalcılık ise mevcut anlaşmaların, düzenli zirvelerin ve ortak ekonomik mekanizmaların iş birliğini güçlendirebileceğini vurgular. Kanada ile AB arasındaki kapsamlı ekonomik ve ticari anlaşma (CETA) ve savunma iş birliği, yeni ortaklığın üzerine kurulabileceği kurumsal zemini oluşturmaktadır. Ancak "ortak üyelik" önerisinin reddedilmesi, Avrupa Birliği içerisinde daha derin bütünleşmenin hukuki ve siyasi sınırları bulunduğunu göstermektedir. Zirve, Avrupa Birliği'nin stratejik özerklik tartışması açısından da önemlidir. Stratejik özerklik, Avrupa'nın ABD ile ilişkilerini tamamen koparması anlamına gelmemekte; güvenlik, enerji, teknoloji ve savunma alanlarında kendi kararlarını alabilme ve gerektiğinde bağımsız hareket edebilme kapasitesini geliştirmeyi ifade etmektedir. Kanada ile daha yakın ilişkiler bu hedefe katkı sağlayabilir. Ancak Avrupa ülkelerinin

savunma sanayisi, dış politika öncelikleri ve ABD ile ilişkileri konusunda farklı görüşlere sahip olması, ortak bir stratejinin uygulanmasını güçleştirmektedir. Kanada'nın Avrupa savunma projelerine katılımı da üretim kuralları ve finansmanın hangi ülkelere yönlendirileceği gibi konularda yeni tartışmalar doğurabilir. Türkiye açısından bu gelişme, Avrupa'nın ekonomik ve güvenlik ortaklıklarını çeşitlendirme sürecinin yakından takip edilmesini gerektirmektedir. Türkiye'nin Avrupa ile ekonomik bağları, NATO üyeliği ve enerji güzergâhları üzerindeki konumu, Avrupa'nın stratejik özerklik arayışında önemli bir bağlam oluşturmaktadır. Kanada ile AB arasında kritik mineraller, enerji ve savunma sanayisi alanlarında kurulabilecek yeni ilişkiler, küresel tedarik zincirlerinin ve savunma yatırımlarının yönünü etkileyebilir. Türkiye bu süreçte Avrupa ile ekonomik ve teknolojik iş birliğini derinleştirerek kendi stratejik önemini artırabilir. Bununla birlikte yeni ortaklıkların Türkiye'ye otomatik olarak ekonomik veya siyasi avantaj sağlayacağı düşünülmemelidir; bu avantajlar, somut anlaşmalara ve Türkiye'nin rekabet gücüne bağlı olacaktır. Sonuç olarak Kanada–AB yakınlaşması, uluslararası sistemde orta ölçekli güçlerin büyük güçler arasındaki rekabet karşısında daha fazla seçenek oluşturma arayışını yansıtmaktadır. Bununla birlikte ABD'ye bağımlılığı azaltmak, yalnızca yeni diplomatik ortaklıklar kurmakla değil, ticaret hacmini artırmak, ortak yatırımları hayata geçirmek ve savunma kapasitesini geliştirmekle mümkündür. Zirvenin gerçek başarısı, siyasi söylemlerin somut ekonomik ve güvenlik kazanımlarına dönüşüp dönüşmediğiyle ölçülecektir.